

Sygn. akt III AUa 1748/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Daria Stanek

Sędziowie: SA Grażyna Czyżak

SO deleg. Beata Golba-Kilian

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2020 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym sprawy S. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku, VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 4 września 2020r., sygn. akt VII U 1642/20

oddala apelację.

SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak SSO deleg. Beata Golba-Kilian

Sygn. akt III AUa 1748/20

UZASADNIENIE

S. Z. wniósł odwołanie od decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z 1 kwietnia 2020 roku przyznającej mu emeryturę od 1 stycznia 2020 roku i zawieszającej jej wypłatę z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia.

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku wyrokiem z 4 września 2020 roku – stosownie do art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. - zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że uchylił zawieszenie wypłaty emerytury przyznanej zaskarżoną decyzją. Sąd Okręgowy ustalił, iż odwołujący pełnił czynną służbę wojskową od 1 lipca 1971 roku do 31 stycznia 2006 roku i okres ten został zaliczony do wysługi emerytalnej, od której uzależniona była wysokość przyznanej mu emerytury wojskowej. Przy uwzględnieniu prawa do emerytury wojskowej i jej wysokości nie uwzględniono okresów zatrudnienia po zakończeniu służby, tj. od 1 kwietnia 2006 roku do 30 listopada 2019 roku. Organ rentowy powyższy okres uwzględnił do emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń, ale z uwagi na jego zbieg z emeryturą wojskową uznał, że konieczne było jego zawieszenie. W ocenie Sądu Okręgowego stanowisko pozwanego było błędne, gdyż sytuacja żołnierzy zawodowych, o których stanowi art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin jest specyficzna, albowiem przy obliczaniu ich emerytury wojskowej nie podlegają uwzględnieniu żadne okresy składkowe i nieskładkowe ani sprzed rozpoczęcia służby, ani przypadające po jej zakończeniu. Wskutek rozdzielenia systemów ubezpieczeniowego

i zaopatrzeniowego każdy z nich realizuje osobno zobowiązania wobec żołnierzy zawodowych, którzy służbę rozpoczęli po 1 stycznia 1999 roku. W rezultacie osoba uprawniona do emerytury wojskowej obliczonej na podstawie art. 15a wskazanej wyżej ustawy, która spełnia jednocześnie warunki do emerytury z FUS ma prawo do pobierania obu tych świadczeń bez ograniczeń, co stanowi wyjątek o jakim mowa w art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany organ rentowy zaskarżając go w całości i domagając się jego zmiany i oddalenia odwołania, ewentualnie jego uchylecia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Pozwany zarzucił naruszenie art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez błędne uznanie, że odwołujący może pobierać

w zbiegu dwie emerytury oraz naruszenia art. 2 ust. 2 w/w ustawy poprzez dopuszczenie możliwości pobierania świadczenia z ustawy emerytalnej, choć odwołujący nadal pełni przesłanki do nabycia prawa do świadczenia z ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

W uzasadnieniu apelacji pozwany wskazał, iż zasadą jest pobieranie tylko jednego świadczenia, co odnosi się także do pozostających w zbiegu świadczeń z powszechnego systemu ubezpieczeń i z zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Przewidziane w art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyłączenie w/w zasady dotyczy tylko przypadku obliczenia emerytury wojskowej dla żołnierza powołanego do służby wojskowej po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 roku. Co więcej zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, prawo do świadczeń z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych przysługują również żołnierzom zawodowym ale tylko jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

Odwołując w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego jest nieuzasadniona.

Przedmiotem sporu było prawo S. Z. do wypłaty zawieszanej emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych w sytuacji zbiegu tego świadczenia z pobieraną przez niego emeryturą wojskową.

Stan faktyczny niniejszej sprawy był w całości między stronami niesporny, a spór miał wyłącznie charakter prawny. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy przywołał właściwe przepisy prawa materialnego i zasadniczo dokonał ich prawidłowej wykładni, poprawnie oceniając sporną kwestię pod względem prawnym.

W celu doprecyzowania należy wskazać, iż stosownie do art. 95 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz.U. z 2020 roku poz. 53 ze zm.) w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Zgodnie z art. 95 ust. 2 w/w ustawy analogiczne rozwiązanie stosuje się również w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2 tejże ustawy (m.in. żołnierzy zawodowych). Zasada ta ujęta została również w art. 7 ustawy z 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (t.j. Dz.U. z 2020 roku poz. 586 ze zm.) zgodnie, z którym w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do emerytury lub renty albo do uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS reguluje jednocześnie wyjątek od w/w zasady, wskazując w jakiej sytuacji możliwe jest pobieranie kilku świadczeń w zbiegu. Dotyczy to sytuacji pobierania emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych i emerytury wojskowej lub policyjnej jeżeli zostały one obliczone według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym

żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Sąd Najwyższy w wyroku z 24 stycznia 2019 roku (I UK 426/17, OSMP 2019/9/114) dokonał wykładni przepisu art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Najwyższy wskazał, iż niezależnie od daty przyjęcia do służby (i niezależnie od rodzaju emerytury) emeryt wojskowy nie może mieć uwzględnionego okresu służby wojskowej w emeryturze

z powszechnego systemu emerytalnego. W tym zakresie sytuacja żołnierzy przyjętych do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 roku i przed tym dniem ukształtowana jest jednakowo. Okresy cywilnego stażu emerytalnego mogą mieć jednak wpływ na prawo i wysokość świadczeń wojskowych. Do wysługi emerytalnej żołnierza, który pozostawał w służbie przed 2 stycznia 1999 roku, zalicza się (z urzędu) posiadane przed przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu ustawy emerytalnej (w związku z art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych). Okresy te uwzględnia się w ten sposób, że emerytura wojskowa wzrasta o 2,6% podstawy wymiaru za nie więcej niż 3 lata okresów składkowych poprzedzających służbę (a o 1,3% za każdy następny rok i 0,7% za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę). Tak ustalona emerytura podlega (na wiosek) zwiększeniu - w wyniku doliczenia okresów przypadających po zwolnieniu ze służby - o 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed 1 stycznia 1999 roku w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po 31 grudnia 1998 roku lub za okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia - pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru i emeryt ukończył 50/55 lat życia albo stał się inwalidą (art. 14 ust. 1-4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych). Natomiast prawo i wysokość emerytury żołnierzy, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 roku, uzależnia się wyłącznie od okresów służby wojskowej, co wynika z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. Zatem żołnierz, który pozostawał w służbie przed 2 stycznia 1999 roku, może - w świadczeniu wojskowym - korzystać z "cywilnej" wysługi emerytalnej, natomiast przyjęty do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 roku nie ma takiego uprawnienia.

Sąd Najwyższy podkreślił jednak, że nie wszyscy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed 2 stycznia 1999 roku, mogą faktycznie zrealizować uprawnienie do wykorzystania "cywilnej" wysługi emerytalnej. Ci którzy tylko wobec odpowiednio długiej służby i wzrostów emerytury z tytułu szczególnych właściwości służby lub z tytułu inwalidztwa wojskowego uzyskali maksymalne świadczenie emerytalne, tj. 75% podstawy (art. 18 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin) "cywilne" okresy ubezpieczenia w żaden sposób nie zwiększały świadczenia, niezależnie od swojej woli, nie mają prawnej możliwości skonsumowania żadnego "cywilnego" okresu ubezpieczenia w wojskowej emeryturze. Podobnie rzecz się ma w przypadku tego rodzaju okresów poprzedzających służbę, krótszych niż rok (art. 15 ust. 1 pkt 2-4).

Skoro w przypadku żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 roku nie ma możliwości uwzględniania w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu "cywilnego" stażu emerytalnego, to sytuacja w/w żołnierzy emerytów, którzy bez "cywilnych" okresów emerytalnych uzyskali maksymalną wysokość emerytury wojskowej jest taka sama, albowiem ich emerytura jest obliczana wyłącznie w oparciu o wojskowy staż emerytalny. Z tych też względów Sąd Najwyższy uznał, że użyte w art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS sformułowanie "emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych" oznacza odwołanie się do zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur "wypracowanych" niezależnie od siebie. Zatem o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu "cywilnego" stażu emerytalnego. Przy czym ten "brak możliwości"

nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych

i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75%. Wspólnym bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu "cywilnego" w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego. Mając na względzie zasadę równości wobec prawa ujętą w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, że nie ma podstaw do odmiennego, nierównego traktowania osób, które znajdują się w takiej samej sytuacji, a mianowicie nie mają możliwości włączenia okresów stażu cywilnego do emerytury wojskowej.

Powyższe stanowisko zostało także podzielone przez sądy powszechne (np. wyrok SA w Białymstoku z 29 lipca 2020 roku, III AUa 365/20, LEX nr 3063805; wyrok SA w Szczecinie z 23 kwietnia 2020 roku, III AUa 626/19, LEX nr 3049613; wyrok SA w Łodzi z 23 stycznia 2020 roku, III AUa 333/19, LEX nr 2788528; wyrok SA w Katowicach z 26 lipca 2019 roku, III AUa 1045/18, Biul.SAKa 2019/4/34-36).

Sąd Apelacyjny zaprezentowany powyżej pogląd podziela w całej rozciągłości. Oznacza to, że w realiach niniejszej sprawy prawo do pobierania emerytury w systemie powszechnym - aktualnie zawieszony - obok emerytury wojskowej służyłoby skarżącemu tylko wtedy, gdyby nie było możliwości uwzględnienia przy ustalaniu wysokości emerytury wojskowej jego stażu ubezpieczeniowego w systemie ubezpieczeń społecznych ("cywilnego"). Tymczasem odwołujący (ur. (...)) decyzją z 31 marca 2006 roku uzyskał emeryturę wojskową na podstawie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. Procentowy wymiar emerytury przy zachowaniu zasady nieprzekraczania 75% podstawy wymiaru wyniósł 75%, a na powyższy wymiar świadczenia składał się 90,70 % z tytułu 34 lat, 6 miesięcy i 17 dni wysługi emerytalnej ustalonej w załączniku do decyzji. Ubezpieczony w okresie od 1 kwietnia 2006 roku do 31 lipca 2008 roku w $\frac{3}{4}$ wymiaru i od 1 sierpnia 2008 roku do 31 grudnia 2010 roku w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony w 124 Rejonowym Przedstawicielstwie Wojskowym w G. i od 1 stycznia 2011 roku do 30 listopada 2019 roku w 4 Rejonowym Przedstawicielstwie Wojskowym w G.. Nie ulega zatem wątpliwości, że odwołujący po nabyciu prawa do wojskowej emerytury (której podstawą były jedynie okresy zawodowej służby wojskowej) wypracował okresy "cywilne", które w żaden sposób nie mogły zostać uwzględnione w wysłudze wojskowej, gdyż odwołujący bez "cywilnych" okresów zatrudnienia przypadających po zakończeniu pełnienia służby zawodowej osiągnął maksymalny wskaźnik podstawy wymiaru wojskowego świadczenia emerytalnego. Tym samym okres zatrudnienia od 1 kwietnia 2006 roku do 30 listopada 2019 roku winien zostać uwzględniony w emeryturze z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych.

Reasumując ubezpieczony „wypracował” najpierw okresy uprawniające do maksymalnej emerytury wojskowej, a następnie niezależnie od siebie wypracował okresy „cywilne”, które są podstawą do przyznania dwóch samodzielnych, nie pozostających w zbiegu świadczeń –

z wojskowego systemu ubezpieczeń i z powszechnego systemu ubezpieczeń. Odwołujący, mimo że pełnił służbę przed 1 stycznia 1999 roku, a zatem w świetle przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin miał on prawną możliwość doliczenia okresów "cywilnego" zatrudnienia do emerytury wojskowej, to jednak w rzeczywistości z takiego uprawnienia nie mógł skorzystać, gdyż podstawa wymiaru jego emerytury wojskowej wynosi 75%, a zgodnie z powoływanym już art. 18 ust. 1 w/w ustawy kwota emerytury bez uwzględnienia dodatków, zasiłków i świadczeń pieniężnych nie może przekraczać 75% podstawy wymiaru emerytury. Oznacza to, że nie ma podstaw do zawieszenia odwołującemu emerytury

z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, a zaskarżona decyzja jest wadliwa. Zatem wyrok Sądu Okręgowego jest zgodny z prawem. Na marginesie należy jedynie zaznaczyć, że dla jasności wyводу Sąd I instancji - zmieniając zaskarżoną decyzję - winien nie tyle uchylić zawieszenie wypłaty emerytury przyznanej zaskarżoną decyzją, co raczej nakazać podjąć wypłatę zawieszony świadczenia. Powyższe uchybienie nie miało jednak większego znaczenia i nie wymagało ingerencji w treść rozstrzygnięcia.

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny – stosownie do art. 385 k.p.c. – orzekł jak w sentencji wyroku.

SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak SSO del. Beata Golba-Kilian